

28(497.1)/(084.5)

ИНВЕНТАР бр. ~~2209 (i)~~

А К О Н

О

ИСЛАМСКОЈ ВЕРСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

И

УРЕДБА

О ПРИВРЕМЕНОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ ВЛАСТИ
И ПОСЛОВА ИСЛАМСКЕ ВЕРСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

БЕОГРАД

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

1930

ЗАКОН

О

ИСЛАМСКОЈ ВЕРСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

И

УРЕДБА

О ПРИВРЕМЕНОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ ВЛАСТИ
И ПОСЛОВА ИСЛАМСКЕ ВЕРСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

БЕОГРАД

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

1930

(Овај Закон и Уредба обнародовани су у „Службеним новинама” Бр. 29—X, од 7 фебруара 1930 год.).

МИ
АЛЕКСАНДАР I
по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра правде, а по са-
слушању Претседника Нашег Министарског савета,
прописујемо и проглашујемо:

ЗАКОН
О
ИСЛАМСКОЈ ВЕРСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

§ 1.

Сви муслимани у Краљевини Југославији са-
чињавају једну самосталну Исламску верску за-
једницу, под Реис-ул-улемом као врховним верским
старешином.

Исламска верска заједница јавно исповеда и
учи своју исламску веру, јавно врши своје исламске
верске дужности, и самостално управља и уређује
своје верске, верско-просветне и вакуфске послове.

§ 2.

Органи Исламске верске заједнице јесу:

1) Џематски меџлис, на челу са џематским
имамом;

2) Среско вакуфско-меарифско поверенство, на челу са шеријатским судијом;

3) Муфтиство;

4) Улема-меџлис у Сарајеву и Улема-меџлис у Скопљу;

5) Вакуфско-меарифско веће у Сарајеву и Вакуфско-меарифско веће у Скопљу;

6) Врховно верско старешинство у Београду, са Реис-ул-улемом на челу.

Састав органа поменутих у претходном ставу, као и њихов делокруг и надлежност, предвидеће се Уставом Исламске верске заједнице.

§ 3.

Поступак за избор Реис-ул-Улеме, чланова Улема-меџлиса и муфтија прописане се посебним законом, у колико није предвиђен одредбом § 21.

§ 4.

Реис-ул-Улему, чланове Улема-меџлиса и муфтије поставља Краљ указом, на предлог Министра правде, стављен у сагласности са Претседником Министарског савета. Реис-ул-Улема добија овлашћење (меншуру) за вршење верских послова од нарочито сазваног Савета, који се састаје у Београду, а сачињавају га: сви чланови оба Улема-меџлиса, по три изабрана члана оба Вакуфско-меарифска већа и сви чланови оба Врховна шеријатска суда.

§ 5.

Исламска верска заједница самостално управља и слободно располаже верском имовином, вакуфима (задужбинама), у границама овога Закона и свога Устава, а под врховним надзором Државе.

Надлежне исламске верске власти самостално одлучују о примању вакуфа (задужбина) који су намењени верским циљевима.

Исламска верска заједница, која по поступку о свом рачуноводству, који ће се Уредбом прописати, преко својих надлежних власти врши контролу својих прихода и расхода, подлежи, према одредби другог става чл. 2 Закона о главној контроли, врховном надзору Главне контроле, у толико што је Главна контрола овлашћена да утрошак прихода, према указаној потреби, контролише прегледима, било на захтев Министра правде или самих надлежних власти Исламске верске заједнице.

Имовина Исламске верске заједнице служи само њеним верским циљевима, и не може се ни под којим видом од ње одузимати ни на друге циљеве употребљавати, осим случаја експропријације предвиђене законом.

§ 6.

Исламска верска заједница и поједине установе предвиђене њеним Уставом правна су лица, способна да по прописима закона стичу и држе како покретна тако и непокретна добра и врше сва права која им као таквима припадају.

§ 7.

Исламску верску заједницу претставља пред Државом Реис-ул-Улема или његов заменик, а поједина муфтиства муфтија или његов заменик, односно где их нема, шеријатски судија.

Имовинско-правне интересе Исламске верске заједнице заступају пред државним властима они органи које предвиди Устав.

§ 8.

За извршење надлежно издатих, на закону основаних наређења и пуноважних одлука свију исламских верских власти и органа, све државне и самоуправне власти дају, на захтев надлежних верских власти, административну помоћ.

§ 9.

Службена преписка и аманетна пошта свију исламских верских власти и органа ослобођава се плаћања поштарине и телеграфске таксе.

§ 10.

Све државне власти које по својој надлежности покрену кривични поступак против којег исламског верског службеника дужне су одмах да о томе известе надлежно муфтиство, као и о коначној одлуци коју буду донеле по том предмету.

§ 11.

Сва она лица која по надлежном постављењу врше верску исламску службу нису обавезна вршити лично оне јавне послове који су противни њиховом верском позиву и угледу.

§ 12.

Исламска верска заједница подмирује своје потребе:

- 1) приходима свих верских и вакуфско-меарифских добара и фондова;
- 2) верским таксама;
- 3) нарочитим разрезивањем на приходе појединих самосталних вакуфа;
- 4) добровољним прилозима и васијетима;
- 5) евентуалном помоћу политичко-управних општина;
- 6) сталном државном помоћу из § 23;
- 7) верским прирезима из § 14.

§ 13.

За све званичне радње верских и вакуфско-меарифских органа плаћа се само она такса коју пропише Вакуфско-меарифско веће, посебним пра-

вилником одобреним од Министра правде у споразуму с Министром финансија. Ова такса наплаћује се у корист Исламске верске заједнице.

§ 14.

Прирез на непосредни порез који плаћају порезовници исламске вере у Држави имају право да распишу Вакуфско-меарифско веће, Среско вакуфско-меарифско поверенство и Џематски меџлис, и то само ако приходи у § 12, од 1—6, не могу покрити расходе предвиђене буџетом. Одлука о распису ових приреза за унапред одређено време постаје пуноважна кад је одобри Министар финансија у споразуму са Министром правде. То одобрење није потребно за прирезе до 10% на непосредни државни порез које расписују џематски меџлиси по закључку џематског збора донетом од 75% пореске снаге у џемату. За њихове одлуке потребно је само одобрење надлежног Вакуфско-меарифског већа.

§ 15.

Верске прирезе прикупљају органи државне пореске администрације, једноремено и у свему по прописима за државне дажбине, и предају их у тромесечним оброцима надлежном верском органу, који је тај прирез прописао.

§ 16.

Свих јавних дажбина ослобођавају се зграде намењене служби божјој и верско-просветним и добротворним установама; даље, заводи за верске потребе; исламска гробља; домови активних верских службеника који су својина Исламске верске заједнице, а намењени су за њихово становање; домови исламских верских надлештава; културно-историјски споменици; и дворишта свих набројаних установа.

§ 17.

У свим државним и приватним школама исламска верска наука предаје се у сагласности са надлежном исламском верском власти, а по одредбама Закона о тим школама.

Ученици исламске вере не могу ни сарађивати ни присуствовати ни којој свечаности, било у школи било ван школе, која носи обележје свечаности искључиво друге вере.

Наставне планове и програме за предавања веронауке прописује надлежни министар, узимајући у обзир потребе верског васпитања, по предлогу Улема-меџлиса. За уџбенике веронауке важиће прописи Закона о уџбеницима. За све уџбенике даће Улема-меџлис своје одобрење у погледу њихове верске садржине.

У државним основним школама веронауку могу предавати квалификовани имама или нарочити вероучитељи, у смислу прописа Закона о народним школама. Где, по закону или иначе, није могућно да исламску веронауку предаје имам или вероучитељ, вршиће ову наставу учитељ те школе који је исламске вере.

Вероучитеље имаме у свима народним школама поставља Министар просвете из реда кандидата предложених од надлежне верске власти. Вероучитеље у осталим државним средњим и стручним школама поставља надлежни министар између кандидата који поднесу одобрење надлежне верске власти да могу предавати исламску веронауку у средњим школама. Све вероучитеље премешта и разрешава дужности надлежни министар, по одредбама школских закона.

§ 18.

Све исламске верске аутономне школе стоје под управом и надзором надлежне верске власти. О

оснивању ових школа решава надлежна исламска верска власт. Она прописује за њих наставни план и програм предавања, и поставља и разрешава њихове управнике. Министарство просвете даје одобрење за оснивање ових школа и за наставни план.

Надлежна исламска верска власт стара се за нарочиту спрему наставничког и васпитачког особља исламских верских аутономних школа, поставља и разрешава га. Надлежни верски органи воде непосредни надзор над овим школама и подносе о томе извештаје и предлоге о постављању и разрешавању наставника и васпитача Улема-меџлису. Врховни надзор и над овим школама води Министар просвете.

§ 19.

Имаме у државним болницама, казним и њима сличним заводима и другим државним установама поставља, на предлог Улема-меџлиса, надлежни министар.

§ 20.

У случају ако се оснује државни шеријатско-правни односно исламски верски факултет или друга каква државна висока школа у рангу факултета, Врховно верско старешинство настојаваће и старати се да предавања на том факултету односно високој верској школи буду у сагласности са науком исламске вере. У случајевима осведочене несагласности, предузима код Министра просвете потребне мере да се оне отклоне.

Професори и доценти поменутог у претходном ставу факултета, који се бирају по Закону о универзитетима, постављаће се, пошто се претходно утврди и верска подобност кандидата оценом Улема-меџлиса.

Прелазна и завршна наређења

§ 21.

На дан кад овај Закон ступи на снагу стављају се на расположење Реис-ул-Улема за Босну и Херцеговину, Врховни муфтија за Србију и Црну Гору, сви чланови Улема-меџлиса и Врховног муфтиства као и све муфтије поменутих подручја.

Указом Краљевим, на предлог Министра правде стављен у сагласности са Претседником Министарског савета, поставиће се први Реис-ул-Улема у Београду, четири члана Улема-меџлиса са седиштем у Сарајеву и четири члана Улема-меџлиса са седиштем у Скопљу, као и девет муфтија, којима ће Министар правде одредити службено место, Седишта и територијалну надлежност муфтистава одређиће Устав Исламске верске заједнице.

У колико се места поменута у претходном ставу не попуне из реда досадашњих службеника, који се овим законом стављају на расположење, биће ови службеници, у року од три месеца од дана ступања овога закона на снагу, стављени у пензију, односно отпуштени из службе, по постојећим законским прописима.

§ 22.

Устав Исламске верске заједнице донеће на заједничкој седници, под претседништвом Реис-ул-Улеме, сви чланова оба Улема-меџлиса, све муфтије и сви чланови оба Врховна шеријатска суда. Министар правде ће правилником прописати начин рада ове седнице.

Устав Исламске верске заједнице предложиће се Министру правде, који ће га, пошто га усвоји, поднети Краљу на озакоњење.

§ 23.

При превођењу исламских верских надлештава, установа и лица са државног буџета на буџет

Исламске верске заједнице, Уредбом Министра правде и Министра финансија утврдиће се коју ће помоћ из државних средстава Исламска верска заједница стално по државном буџету примати. При утврђивању ове државне помоћи узеће се у обзир они досадашњи расходи по Финансијском закону и државном буџету за 1929/30 год. који се односе на она исламска верска надлештва, установе и лица која прелазе с државног буџета на буџет Исламске верске заједнице, и износи т.зв. бира у Србији загарантованог досадашњим законом, као и суме потребне за покриће свих личних и материјалних расхода Врховног верског старешинства у Београду и Улема-меџлиса у Скопљу.

§ 24.

Исламски верски прирез који је по досадашњим законским прописима наплаћиван у Босни и Херцеговини наплаћиваће се и даље, све док се не пропише нови прирез у смислу одредбе § 14 овог Закона, и трошиће се за исте потребе за које се је употребљавао и до сада.

§ 25.

Овлашћује се Министар правде да Уредбом пропише све поближе одредбе потребне за извршење овог Закона, водећи рачуна о предлозима Врховног верског старешинства.

§ 26.

Овим Законом и Уставом Исламске верске заједнице предвиђена организација има се извести најдаље у року од једне године, рачунајући од дана ступања на снагу Устава Исламске верске заједнице.

По ступању на снагу овога Закона престаје важити закон о „Штатуту за аутономну управу

исламских верских и вакуфско-меарифских послова у Босни и Херцеговини" од 15 априла 1909 године, као и сви други закони, уредбе и прописи о предмету овог Закона.

Све послове које су вршиле досадашње вакуфско-меарифске и остале верске власти, осим власти поменутих у § 21, став други, вршиће, до доношења Устава Исламске верске заједнице и до организације нових власти, нарочита поверенства која ће Министар правде поставити. За власти поменуте у § 21, став други, као и за поверенства прописане, до доношења Устава Исламске верске заједнице, Министар правде Уредбом надлежност и круг рада.

§ 27.

Овај Закон ступа у живот и добија обавезну снагу када се обнародује у „Службеним новинама“.

Бр. 10.580, 3-92

31 јануара 1930 године
Београд

Министар правде,

Д-р М. Сршкић с. р.

Видео и ставио Државни печат,

Чувар Државног печата,

Министар правде,

Д-р М. Сршкић с. р.

Претседник Министарског савета,
Министар унутрашњих послова,
Почасни ађутант Њ. В. Краља,
Дивизијски генерал,

Пет. Живковић с. р.

На основу § 26 Закона о Исламској верској заједници Краљевине Југославије прописујем

УРЕДБУ

О ПРИВРЕМЕНОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ ВЛАСТИ
И ПОСЛОВА ИСЛАМСКЕ ВЕРСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Члан 1.

До организације нових власти које ће Устав Исламске верске заједнице установити, све послове које су вршиле досадашње вакуфско-меарифске и остале верске власти, осим власти поменутих у § 21, ставу другом, Закона о Исламској верској заједници Краљевине Југославије, врше Среска вакуфско-меарифска поверенства, Главно вакуфско-меарифско поверенство у Сарајеву и Министар правде. Среска вакуфско-меарифска поверенства врше те послове као управне власти првог степена, Главно вакуфско-меарифско поверенство у Сарајеву као управна власт другог степена за територију досадашњег Улема-меџлиса у Сарајеву, а Министар правде, као највиша управна власт за целу земљу.

Министар правде врши општи врховни надзор над целокупним радом како органа поменутих у претходном ставу тако и органа предвиђених одредбом § 21, става другог, Закона о Исламској верској заједници Краљевине Југославије.

Члан 2.

Главно вакуфско-меарифско поверенство као и Среска вакуфско-меарифска поверенства састоје се од по једног повереника и потребног броја саветника, које поставља Министар правде. Ова лица морају бити припадници Исламске вере.

Члан 3.

Седиште Главног вакуфско-меарифског поверенства је у Сарајеву, са територијалним подручјем досадашњег Улема-меџлиса у Сарајеву, а седишта и подручја среских вакуфско-меарифских поверенстава остају иста као што су и до сада била.

Члан 4.

Управним властима првог степена (чл. 1) спада у надлежност:

1) да истражују и воде у евиденцији сву вакуфско-меарифску покретну и непокретну имовину у срезу; да њом управљају односно да надзиру управљање њоме;

2) да дају предлоге о трампи, продаји, куповању, оптерећивању, начину издавања под закуп вакуфских непокретности, подизању нових грађевина из вакуфско-меарифских средстава, о склапању и развргавању уговора, и о сумњивим потраживањима, у циљу њихова расходовања;

3) да дају предлоге о устројству, издржавању и управљању џамија, медреса, мектеба и других верских школа, као и забавишта, хуманих завода, интерната и томе сличних установа;

4) да састављају и воде спискове муслиманских порезовника у подручном срезу, и да их дају сваке године надлежним пореским властима, ради наплате верског приреза;

5) да постављају и отпуштају своје вакуфско-меарифске службенике; да им одређују плате и на-

граде; да им надзиру рад, врше дисциплинску власт над њима, и дају им отсуства до 14 дана;

6) да оцењују способност верских службеника свога среза и предлажу их надлежној верској власти на именовање или отпуштање;

7) да воде надзор над радом мектеба и медреса и других верских школа; да одређују дане за испите у њима; да шаљу своје изасланике на те испите, и о свему подносе извештај надлежној верској власти;

8) да надзиру цео верски исламски живот, и о свим појавама извештавају надлежну верску власт;

9) да састављају и предлажу буџет за идућу и завршни рачун за минулу годину свега вакуфско-меарифског иметка и установа у своме срезу, дајући у образложењу предлоге о свим потребама Исламске верске заједнице и њених припадника у дотичном срезу;

10) да дају упуства за рад џематских меџлиса; да их контролишу, и у случају несавесности, неуредности или непослушности предложе на смењивање и постављање других.

Члан 5.

Управној власти другог степена (чл. 1) спада у надлежност:

1) да врши текуће послове вакуфско-меарифског иметка у свом досадашњем управном делокругу, нарочито послове Централне вакуфско-меарифске закладе односно Централног вакуфског фонда;

2) да даје упуства за рад властима првог степена, и да га надзире, па да подноси извештаје највишој власти о њему;

3) да решава о предлозима власти првог степена, ако је у питању ангажовање и утрошак суме

до 100.000.— динара, односно у случају веће суме, да их предлаже највишој власти;

4) да одобрава буџете и завршне рачуне власти првога степена и самосталних вакуфа;

5) да саставља буџете и завршне рачуне Централне вакуфско-меарифске закладе односно Централног фонда и других појединих вакуфа којим директно управља, и да их предлаже највишој власти на одобрење;

6) да поставља адвокате за вођење парница појединих вакуфа и Централне вакуфско-меарифске закладе односно Централног вакуфског фонда;

7) да поставља и отпушта своје службенике, службенике Централне вакуфско-меарифске закладе; да врши дисциплинску власт над њима, и да њима као и службеницима власти првог степена даје отсуство до три месеца;

8) да упућује надлежној верској власти предлоге своје и подручних власти за именовање или отпуштање верских службеника;

9) да поставља и отпушта мутевелије у смислу шеријата и вакуфнама;

10) да предлаже највишој власти правила и прописе који се односе на вакуфско-меарифску управу и њене службенике;

11) да подноси извештај о раду свом и својих подручних органа највишој власти.

Све послове које врши Главно вакуфско-меарифско поверенство на територији досадашњег Улема-меџлиса у Сарајеву врши Министар правде на територији досадашњег Врховног муфтиства у Београду.

Члан 6.

Старшина поверенства је повереник. Он доноси одлуке по саслушању саветника, које према потреби сазива у седнице. По сваком предмету о ком он

доноси одлуку мора да се у записник о седници забележи мишљење присутних саветника, односно разлог зашто је који саветник био отсутан.

Члан 7.

Чим се поверенство именује преузеће комисијски све послове, акта, књиге и имовинске предмете, са документима, инвентарима, од досадашњих вакуфско-меарифских органа. Комисију састављају повереник, његови саветници, старшина дотичне досадашње вакуфско-меарифске власти и један чиновник опште управне власти, ког ће одредити срески поглавар, односно, за Главно поверенство, бан. Тај чиновник је претседник комисије.

О раду комисије саставиће се записник, који ће се у овереном препису послати вишој власти.

Члан 8.

После предаје вакуфске централе у Сарајеву, извршене у смислу одредбе чл. 7, Главно поверенство преузима управу вакуфско-меарифских послова и одређује делокруг вакуфском директору, који као и остали службеници вакуфско-меарифске управе остају и даље у својим звањима, док надлежна власт не донесе другу одлуку.

Награде поверенику и саветницима одредиће Министар правде из прихода вакуфско-меарифске имовине.

Члан 9.

Функционери који су одредбом првог става § 21 Закона о Исламској верској заједници Краљевине Југославије стављени на расположење вршиће привремено исте дужности у кругу своје досадашње надлежности, и даље, у колико им Министар правде то повери, све дотле док се, у смислу одредбе другог става § 21 поменутог закона, не попуне дотична

звања, односно док се и пре тога не донесе каква друга одредба, а најдаље до истека тромесечног рока предвиђеног одредбом трећег става § 21 поменутог закона.

Члан 10.

Власти и органи поменути у претходним члановима, као и функционери који ће се поставити према одредби другог става § 21 Закона о Исламској верској заједници Краљевине Југославије, вршиће своје службене послове у делокругу и по принципима изведеним из досадашњих прописа о томе, у колико су у складу са одредбама поменутог закона и ове уредбе. Министар правде даваће обавезна објашњења по томе, изузевши област чисто верског рада. Исто тако, Министар правде ће ову Уредбу, према потреби, изменити или допунити.

Члан 11.

Ова Уредба ступа на снагу кад се прогласи у „Службеним новинама”.

Број 10.931-У-135
5 фебруара 1930 године
Београд

Министар правде,
Д-р М. Сршкић с. р.

use d.
36475